

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย
ตำบลหุทานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

Motivating Factors on Engagement in the Project of the Debt Moratorium for
Small – Scale Farmers, Tambon Huthamnob, Amphoe Pakam, Changwat Buriram

T096270

โดย

นางสาวสมพร จันทร์ประโคน

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

ปพ. พ.ศ. 2547

๙๒๖๕๗

เลขทนาย..... 96270 2547

เลขทะเบียน.....

วันเดือนปี..... 2004/0000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย

ตำบลหุท่าหนบ อำเภอบะค้ำ จังหวัดบุรีรัมย์

Motivating Factors on Engagement in the Project of the Debt Moratorium for
Small – Scale Farmers, Tambon Huthamnob, Amphoe Pakam, Changwat Buriram

โดย

นางสาวสมพร จันทร์ประโคน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลึกสูตร

วท.บ. (พัฒนากการเกษตร)

เมื่อวันที่ 24 เดือน พค พ.ศ. 47

ประธานคณะกรรมการปัญหาพิเศษ

(ผศ. ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์เอนก บุญยีน)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์สุขุมภรณ์ ชันศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของ
เกษตรกรรายย่อย ตำบลหนูท่านม อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

โดย : นางสาวสมพร จันทร์ประโคน

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(ผศ. ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร)

๒๔ / ๗๓ / ๕๗

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มีปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ (1) การไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา (2) จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว (3) การระบาดของศัตรูพืชเช่น แมลง หนู หอยเชอรี่ ฯลฯ (4) รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวต่อปี (5) สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ (6) จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้และภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ (7) ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย (8) จำนวนที่ดินที่ถือครอง (9) จำนวนสมาชิกในครอบครัวและปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นเช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ (10) ผลผลิตราคาตกต่ำ (11) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี และ(12) เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้มีปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ (1) ผลผลิตราคาตกต่ำ (2) การไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา (3) สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ (4) ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ (5) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี (6) จำนวนสมาชิกในครอบครัว (7) ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย และปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ (8) รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว (9) จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ (10) การระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลง หนู หอยเชอรี่ ฯลฯ (11) จำนวนที่ดินที่ถือครอง (12) เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน และ(13) จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้ลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่านที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ผศ. ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร ประธานกรรมการปัญหาพิเศษที่กรุณาชี้แนะแนวทางการศึกษาดังแต่ต้น อีกทั้ง อาจารย์เอนก บุญเย็น ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการปัญหาพิเศษโดยให้ความช่วยเหลือในด้านการตรวจทานแก้ไข ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอำเภอปะคำ ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตำบลหูก่านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาให้ข้อมูลมาทำการวิจัยในครั้งนี้

และสุดท้ายขอขอบพระคุณ คุณพ่อเบียดและคุณแม่สำเนา จันทรประโคน และนาย กฤษฎากร ชุมภูวร ที่คอยเป็นกำลังใจในยามที่ข้าพเจ้าเกิดความย่อท้อ ขอบคุณเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสมอมา

สมพร จันทรประโคน

พฤษภาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
บทที่ 1 บทนำ	
- ความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
- ขอบเขตการศึกษา	2
- นิยามศัพท์	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ	4
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ	7
- แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสินเชื่อ	8
- หนี้สิน	9
- โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย	9
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
- วิธีการสุ่มตัวอย่าง	15
- วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	17
- การวิเคราะห์ข้อมูล	17
- ระยะเวลาและสถานที่ของการศึกษา	18
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์	19
ตอนที่ 2 ข้อมูลการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกร ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์	27
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
- สรุปผลการวิจัย	32
- ข้อเสนอแนะ	34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

เอกสารอ้างอิง	หน้า
ภาคผนวก	35
- ภาคผนวกที่ 1	38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ขนาดตัวอย่าง	16
2. แสดงระยะเวลาการดำเนินงานตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547	18
3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ การพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตำบลหูทำนบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์	23
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1
บทนำ
(Introduction)

ความสำคัญของปัญหา (Statemnt of the Problem)

ชัยวัฒน์ ศรีสันติรัตน์ (2545 : 85) ได้กล่าวว่าภายหลังจากประเทศไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจซึ่งมีผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมอย่างมากทำให้มีการอพยพแรงงานจากภาคอุตสาหกรรมไปสู่ภาคการเกษตรนับแสนคน เนื่องจากภาคการเกษตรได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจน้อยกว่าภาคอุตสาหกรรมนับว่าเป็นความหวังที่จะสามารถฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ในระยะยาว หากมีระบบการช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งด้วยการลดภาระหนี้เพื่อที่เกษตรกรจะสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาอาชีพ อันจะก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้และการขอมส่งผลให้มีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้นได้ นำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้ในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร) จึงได้กำหนดนโยบายการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นระยะเวลา 3 ปี โดยถือเป็นนโยบายเร่งด่วน การพักชำระหนี้และการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาลเป็นเรื่องใหม่ของการพัฒนาการเกษตร โดยมีความเชื่อว่าการปรับโครงสร้างหนี้และการปรับการผลิตและการสร้างโอกาสในการหารายได้บนพื้นฐานการผลิตแบบใหม่จะเป็นหลักสำคัญของการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของเกษตรกรได้ จากรายงานสรุปจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล (นิตยสาร : 2544) รัฐบาลจึงได้ให้โอกาสกับเกษตรกรรายย่อยลูกค้านาคาเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 2,112,132 ราย มูลค่าหนี้จำนวน 75,031 ล้านบาท ได้รับการช่วยเหลือโดยการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เป็นระยะเวลา 3 ปี ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 และต่อมาเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติเพิ่มเติมให้เกษตรกรที่มิวงเงินกู้เกิน 100,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 267,656 ราย มูลค่าหนี้ 19,025 ล้านบาทให้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ได้โดยเกษตรกรจะต้องลดวงเงินกู้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาทรวมเกษตรกรทั้งสิ้นเป้าหมายจำนวน 2,379,788 ราย มูลค่าหนี้สิ้น 94,056 ล้านบาท นโยบายดังกล่าวนี้มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและภาคการเกษตรของประเทศเป็นอย่างยิ่งและในระยะเวลาดังกล่าวได้มีนักวิชาการ นักการธนาคาร ข้าราชการ บุคคลทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เห็นมากมายในด้านผลดีผลเสีย ในการที่รัฐบาลดำเนินการโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย

การศึกษาถึงปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นส่วนหนึ่งที่ช่วยประกอบการปรับปรุงการดำเนินงานและกำหนดนโยบายในด้านนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจของเกษตรกรในการพักชำระหนี้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจของเกษตรกรในการลดภาระหนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายปรับปรุงและพัฒนาโครงการดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสามารถนำไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายในการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้สนใจจะศึกษาค้นคว้าต่อไปในเรื่องนี้

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา (Scope and Limitation)

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยจูงใจของเกษตรกรในการพักชำระหนี้กับการลดภาระหนี้ตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยศึกษาเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีสิทธิเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ของเกษตรกรตามนโยบายของรัฐบาล ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2546 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2547

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

เกษตรกรรายย่อย หมายถึง ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีวงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท

พักชำระหนี้ หมายถึง การที่เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตรหยุดชำระหนี้คืนให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นระยะเวลา 3 ปี

ลดภาระหนี้ หมายถึง การลดอัตราดอกเบี้ยให้แก่เกษตรกรรายย่อยลูกค้านานาชาติเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรผู้เข้าร่วมโครงการโดยลดอัตราดอกเบี้ยให้ร้อยละ 3 เป็นระยะเวลา 3 ปี

เนื้อที่ถือครอง หมายถึง ที่ดินเกษตรกรใช้เป็นประโยชน์ในการเกษตรหรือที่ดินบ้านหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น

ปัจจัยจูงใจ หมายถึง ปัจจัยที่กระตุ้นให้เกษตรกรในตำบลนุทธานอบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมบางประการ ได้แก่ การชำระหนี้ จำนวนหนี้สินทั้งหมด จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว / ปี การชักชวนเข้าร่วมโครงการ เช่น เพื่อน / ญาติพี่น้องชักชวน สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น ผลผลิตราคาตกต่ำ การระบาดของศัตรูพืช ภัยธรรมชาติ

หนี้สินทั้งหมด หมายถึง สิ่งที่เราผูกพันจากจำนวนเงินที่เราเืมเข้ามาทั้งหมดจากการขาย การในแต่ละวันที่เกิดขึ้น

ต้นเงินคงเป็นหนี้ หมายถึง จำนวนเงินสุทธิที่ได้เืมไปในแต่ละรายการไม่รวมทั้งดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น จะเป็นรายปีหรือรายเดือนตามที่ตกลงกันได้

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(Review of Related Literature)

การศึกษาค้นคว้าวิจัยมุ่งเน้นในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ตำบลนุททานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี

1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

(นิรนาม : 2547) การบอกลักษณะแรงกระตุ้นของบุคคลโดยอาศัยเพียงการสังเกตพฤติกรรมนั้นจะทำได้ยาก เพราะเหตุว่าแรงกระตุ้นอย่างเดียวกันอาจมีพฤติกรรมเป็นหลายแบบในทางตรงกันข้ามแรงกระตุ้นที่ต่างกันทำให้เกิดพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน

แรงกระตุ้นอาจมองเห็นได้ (Overt) หรืออาจถูกปิดบัง (Covert) ได้ การกระทำคนนั้นยากที่จะหาคำตอบที่แท้จริงได้ว่ามาจากสาเหตุใด แม้บุคคลนั้น ๆ เองอาจไม่ทราบเกี่ยวกับแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของคน แต่จากการค้นคว้าในห้องทดลองและการสังเกตจากการตรวจรักษา นักจิตวิทยาสามารถหาขอบเขตที่จะวิเคราะห์แรงกระตุ้นได้ขอบเขตที่ใช้ในการนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการ (Need) และแรงขับ (Drive)

ความต้องการ (Need) มาจากการขาดสมดุลทั้งภายในร่างกายเองและสิ่งแวดล้อมภายนอกร่างกายและทำให้เกิดแรงขับ (Drive) ขึ้น ความต้องการของคนมีมากบ้างน้อยบ้างอยู่ตลอดเวลาและทุกคนล้วนมีความต้องการด้วยกัน

แรงขับ (Drive) เป็นสิ่งเร้าที่เกิดจากความต้องการคือ เมื่อเกิดความต้องการและจะทำให้เกิดความกระวนกระวายหาช่องทางที่จะบำบัดความต้องการให้หายไป ภาวะความกระวนกระวายและการหาช่องทางบำบัดความต้องการนี้เอง เรียกว่า แรงขับ (Drive)

1.1.1 รากฐานของการจูงใจ

โดยทั่วไปผลการปฏิบัติงานของบุคคลจะถูกกำหนดโดยแรงจูงใจ (ความปรารถนาที่จะทำงาน) ความสามารถ (ความสามารถที่จะทำงาน) สภาพแวดล้อมของงาน (เครื่อง

มือและข้อมูลที่ต้องใช้ทำงาน) ดังนั้น การจูงใจจะมีความสำคัญเพราะว่าการจูงใจจะกระทบต่อการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่าง

1. ความสามารถ
2. สภาพแวดล้อม
3. แรงจูงใจ

1.1.2 กระบวนการจูงใจ

1. การรับรู้ความต้องการ
2. การพิจารณาวิถีทางที่จะตอบสนองความต้องการ
3. การมีพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย
4. การประเมินรางวัล

1.1.3 ประเภทแรงจูงใจ

แรงจูงใจสามารถแยกออกได้เป็น 2 แบบ ดังนี้ (วันชัย คงสมุทร, 2530)

1. แรงจูงใจภายใน หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการแสดงพฤติกรรมบางสิ่งบางอย่างด้วยเหตุผลและความชอบของตนเอง บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ด้วยความพอใจและยินดีได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ และการมีทัศนคติที่ดี
  2. แรงจูงใจภายนอก หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับการกระตุ้นจากภายนอก ทำให้บุคคลนั้นมีความกระตือรือร้น ในการแสดงออกทางพฤติกรรมตามทิศทางที่ต้องการ สิ่งกระตุ้นภายนอกนี้อาจเป็นคำพูดหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมก็ได้ เช่น คำชม คำตำหนิ
- แรงจูงใจจะทำให้คนเกิดความกระตือรือร้นมีความสนใจและมีพลังการทำงานให้สำเร็จได้

1.1.4 ขั้นตอนของการเกิดแรงจูงใจ (The Four Stage Of Motivation)

1. ขั้นความต้องการ
2. ขั้นแรงขับ
3. ขั้นพฤติกรรม
4. ขั้นลดแรงขับ

1. **ขั้นความต้องการ (Need Stage)** ความต้องการเป็นภาวะขาดสมดุลที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลขาดสิ่งที่จะทำให้ส่วนต่าง ๆ ภายในร่างกายดำเนินหน้าที่ไปตามปกติ สิ่งที่ขาดนั้นอาจเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตอย่างมหันต์ เช่น อาหาร หรืออาจเป็นสิ่งสำคัญต่อความสุขความทุกข์ของจิตใจ เช่น ความรัก หรืออาจเป็นสิ่งจำเป็นเล็กน้อยสำหรับบางคน เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น

บางครั้งความต้องการอาจเกิดขึ้นจากภาวะที่มากจากความสุขภาพของบุคคล เช่น เจ็บปวดจะทำให้บุคคลเกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บปวดนั้น ๆ ขึ้น

2. **ขั้นแรงขับ (Drive Stage)** ความต้องการขั้นแรกนั้นกระตุ้นให้เกิดแรงขับคือ เมื่อเกิดความต้องการแล้ว บุคคลจะนั่งเฉยอยู่ไม่ได้ อาจมีความกระวนกระวายไม่เป็นสุข ภาวะที่บุคคลเกิดความกระวนกระวายอยู่เฉย ๆ ไม่ได้นี้ เรียกว่า เกิดแรงขับ ซึ่งระดับความกระวนกระวายจะมีมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับความต้องการด้วย ถ้าต้องการมากก็กระวนกระวายมาก เช่น เมื่อร่างกายขาดน้ำจะเกิดอาการคอแห้งกระหายน้ำ เกิดความรู้สึกกระวนกระวายอยู่ไม่สุข

3. **ขั้นพฤติกรรม (Behavior Stage)** เมื่อเกิดความกระวนกระวายขึ้น ความกระวนกระวายนั้นจะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา แรงขับจะเป็นพลังให้แสดงพฤติกรรมได้รุนแรงหรือมากน้อยต่างกัน เช่น คนที่กระหายน้ำมาก กับคนที่กระหายน้ำเพียงเล็กน้อยย่อมมีพฤติกรรมในการหาน้ำดื่มต่างกัน คนกระหายน้ำมากอาจหาทั้งน้ำเย็น น้ำมะพร้าว น้ำอ้อย มาดื่มพร้อมกัน ในขณะที่คนกระหายน้ำน้อยหาเพียงน้ำเย็นแก้วเดียวเท่านั้น

4. **ขั้นลดแรงขับ (Drive Reduction Stage)** เป็นขั้นสุดท้ายคือ แรงขับจะลดลงภายหลังการเกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองของความ ต้องการแล้ว

สรุปกระบวนการของแรงจูงใจทั้ง 4 ขั้น รวมกันจากตัวอย่าง เช่น คนขาดอาหารมักเกิดความหิว (Need) ซึ่งจะมีอาการทางกายปรากฏเพียงเล็กน้อย เช่น หิวร้องหรืออาจมีอาการรุนแรงจนถึงแสบท้อง ปวดท้อง ปวดศีรษะ ทำให้กระวนกระวาย หงุดหงิด (Drive) จึงหาอาหารเท่าที่จะพอหาได้หรือพยายามหาอาหารหลาย ๆ อย่างมารับประทาน (Behavior) เมื่อรับประทานอิ่มแล้วก็หายหิว (Drive Reduction)

แรงขับและการลดแรงขับนี้ไม่ใช่จะสัมพันธ์กันเสมอไปคือ การลดแรงขับจะไม่หมดสิ้นในทุกครั้ง เป็นต้นว่าสิ่งที่เคยสนองความต้องการของคนในครั้งหนึ่ง อาจจะไม่ทำให้พอใจในครั้งต่อไปอีกก็ได้ หรือสิ่งที่สนองความต้องการของคนหนึ่งจะไม่สนองความต้องการของคนอื่น การเรียนรู้ และรับรู้ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลจะมีอิทธิพลต่อผลของการตอบสนองที่ทำให้พอใจหรือไม่พอใจได้ และความต้องการที่ขัดแย้งกันภายในตัวบุคคลก็จะมีอิทธิพลต่อการตอบสนอง ทำให้แต่ละคนตอบสนองด้วยวิธีการและระดับความมากน้อยต่างกันไป

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

อัครภาคย์ อินทร์จันทร์ (2543 : 26) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นเสมือนหัวใจของการบริหารงานหรือการจัดการ เพื่อเลือกสรรวิถีทางที่เหมาะสมที่สุด เพื่อเป็นวิถีทางในการนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้นๆ ได้ กระบวนการทางการจัดการไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงานการจัดรูปองค์การการสรรหาบุคคลมาทำงานการสรรหา และจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการติดตามควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงาน ฯลฯ ทุกขั้นตอนจะต้องมีกระบวนการตัดสินใจแฝงอยู่ตลอดเวลา

ขั้นตอนในการตัดสินใจประกอบด้วย

1. การแยกแยะตัวปัญหาหรือค้นหาตัวปัญหาออกมาให้ได้
2. การหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น
3. ประเมินค่าของข่าวสาร
4. การกำหนดทางเลือกในการแก้ไขของปัญหา
5. การปฏิบัติการตัดสินใจเลือกทางเลือก

การตัดสินใจแบ่งออกได้เป็น 3 ชั้นดังนี้

1. การหาโอกาสเพื่อตัดสินใจ
2. การค้นหาและวิเคราะห์ทางเลือก
3. การเลือก

สาระสำคัญของการตัดสินใจ คือ การอาศัยหลักของการพึงพอใจ ส่วนเทคนิคที่ใช้สำหรับการตัดสินใจคือ การแบ่งการวินิจฉัยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. Programmed Decisions เป็นการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับงานประจำหรืองานที่ทำซ้ำๆ อยู่เป็นประจำ โดยมากเป็นหน้าที่ของพนักงานระดับล่างขององค์การ ซึ่งไม่มีโอกาสที่จะตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญๆ ขององค์การ

2. Nonprogramed Decisions เป็นการตัดสินใจในเรื่องใหม่ๆ ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เป็นเรื่องสำคัญและมีความยากเป็นเรื่องที่นักบริหารระดับสูงจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเป็นงานที่มีความเสี่ยงไม่แน่นอน ซึ่ง Simon (2538, อ้างถึงในอัครภาคย์ อินทร์จันทร์, 2543 : 2526) ได้ชี้ให้เห็นว่านักบริหารสามารถอาศัยการวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ การวิจัยการดำเนินการ การทดลองโดยใช้คอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยใช้เครื่องจักรคำนวณมาช่วยในการตัดสินใจได้

จากแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องการตัดสินใจของนักวิชาการทั้งสองท่าน สรุปได้ว่าการตัดสินใจเป็นกระบวนการในการเลือกวิธีการหรือวิถีทางที่เหมาะสมที่สุด เพื่อที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสินเชื่อ

ดาร์นี พุทธวิบูลย์ (2535 : 1) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจในโลกเรานี้ได้เปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการเพื่อสนองตอบ ความต้องการของตนเองและชุมชน แรกเริ่มได้มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของโดยตรงซึ่งกันและกัน ต่อมาได้มีการแลกเปลี่ยนโดยมีการใช้แร่ธาตุที่มีความคงทนเป็นเหรียญ และเงินกระดาษในที่สุดได้มีการนำสินเชื่อเข้ามาอำนวยความสะดวกก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตลอดจนมีการพัฒนาระบบธนาคาร ซึ่งเป็นสถาบันการเงินทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ให้เป็นแหล่งกลางระหว่างผู้ออมและผู้ลงทุนสำหรับสินเชื่อได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1300 เป็นต้นมาเพราะมนุษย์เริ่มมีการคิดค่าตอบแทน คือดอกเบี้ยจากการติดต่อซื้อขายสินค้าหรือกู้ยืมเงินระหว่างกัน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่ทรัพยากรทางธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด ในขณะที่ความจำเป็นในการดำรงชีพและการอยู่รอดในสังคมยังมีอยู่และมากด้วยเพราะการมีสินเชื่อแสดงถึงความน่าเชื่อถือและไว้วางใจของคนในสังคมนั้น อย่างไรก็ตามการให้สินเชื่อที่มากเกินไปก็อาจจะทำให้เกิดความเสียหายได้

1.3.1 แนวทางการให้สินเชื่อ

ดาร์นี พุทธวิบูลย์ (2535 : 10) งานด้านสินเชื่อจะเริ่มตั้งแต่การพิจารณาให้สินเชื่อและการติดตามเรียกเก็บหนี้มีแนวทาง ดังนี้

1. ในการจัดการเรื่องการให้สินเชื่อจะมีแนวทางเหมือนกับกระบวนการจัดการโดยทั่วไป กล่าวคือ มีการวางแผน จัดการองค์การ การปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และการควบคุมงาน
2. การจัดการสินเชื่อจะต้องให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักได้แก่ การรักษาสภาพคล่อง กับเป้าหมายในการทำกำไร เป้าหมายของการจัดการสินเชื่อมีนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ
3. การจัดการสินเชื่อต้องคำนึงถึงความร่วมมือและการประสานงานกับฝ่ายอื่นๆ ในกิจการ
4. การจัดการสินเชื่อเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้ปฏิบัติงานด้านนั้นนอกจากจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ต่างๆ แล้วจะต้องมีศิลปะที่จะต้องใช้เทคนิคประสบการณ์และการวินิจฉัยสั่งการซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะมาช่วยในการจัดการสินเชื่อ
5. การจัดการสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพควรมีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอนเพื่อทำหน้าที่งานสินเชื่อ เช่น การวางแผนการดำเนินการจัดสายงานสินเชื่อการกระจายอำนาจหน้าที่การฝึกอบรมให้กับพนักงานในฝ่ายสินเชื่อ

1.3.2 หลักการจัดการสินเชื่อ

ตามมติ พุทธวิบูลย์ (2535 : 15) ในการจัดการสินเชื่อได้แบ่งงานออกเป็น 2 ลักษณะคือ การปล่อยสินเชื่อและการเรียกเก็บหนี้ ซึ่งถือเป็นงานหลักของการจัดการสินเชื่อ โดยมีกระบวนการในการจัดการคือ

1. การวางแผน
2. การจัดสายงาน
3. การปฏิบัติการค้าสินเชื่อ
4. การควบคุม

1.4 หนี้สิน

หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลหรือกิจการเป็นหนี้บุคคลภายนอกหรือสิทธิเรียกร้องที่บุคคลภายนอกมีต่อบุคคลหรือกิจการ (นิรนาม : 2547) ด้วยเหตุนี้หนี้สินจึงเป็นพันธะที่บุคคลหรือกิจการจะต้องชดใช้ไม่ว่าจะเป็นการชดใช้ด้วยเงินสด สินค้าหรือบริการ หรือสิ่งมีค่าอื่นใดก็ตาม

หนี้สินแบ่งออกตามระยะเวลาที่ต้องชำระ ดังนี้

1. หนี้สินหมุนเวียน
2. หนี้สินระยะยาว

1. หนี้สินหมุนเวียน หมายถึง หนี้สินที่มีระยะเวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี หรือภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ ได้แก่ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร เงินกู้เจ้าหนี้ ตัวเงินจ่ายค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า

2. หนี้สินระยะยาว หมายถึง หนี้สินที่มีระยะเวลาการชำระเงินเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ ได้แก่ หนี้กู้ยืมระยะยาว

ส่วนของเจ้าของ (Owner's Equities) หมายถึง ทุน หรือสินทรัพย์สุทธิ หรือสิทธิเรียกร้องของเจ้าของในสินทรัพย์ หรือส่วนได้ส่วนเสียในสินทรัพย์ของกิจการภายหลังจากหักสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีกิจการหมดแล้ว

1.5 โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย (ธนาคารเพื่อ

การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานจังหวัดสงขลา : 2544)

1. วัตถุประสงค์
2. ระยะเวลาในการดำเนินการ
3. สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรลูกค้าผู้เข้าร่วมโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. คุณสมบัติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

1. วัตถุประสงค์ของโครงการมีดังนี้

- 1.1 เพื่อให้เกษตรกรรายย่อย ได้มีโอกาสฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของครัวเรือนให้ดีขึ้น
- 1.2 เพื่อลดภาระหนี้สินของเกษตรกรรายย่อย และเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ
- 1.3 เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ด้วยการฟื้นฟูอาชีพ การบริหารจัดการและการออมเงิน

2. ระยะเวลาในการดำเนินการ

ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2547 รวม 3 ปี

3. สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรลูกค้าผู้เข้าร่วมโครงการ

3.1 ผู้ขอพักชำระหนี้

- 3.1.1 ได้รับการพักชำระต้นเงินเป็นระยะเวลา 3 ปี
- 3.1.2 ไม่ต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้เป็นระยะเวลา 3 ปี
- 3.1.3 ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพ ตลอดระยะเวลา 3 ปี
- 3.1.4 การออมเงินฝากได้รับสิทธิดอกเบี้ยเพิ่มร้อยละ 1 ต่อปี จากอัตราปกติเป็นวงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
- 3.1.5 เมื่อออกจากโครงการก่อนครบกำหนด 3 ปี และชำระหนี้ได้ครบถ้วนตามกำหนดจะได้รับการเลื่อนชั้นคุณภาพลูกค้า
- 3.1.6 หลังจากพักชำระหนี้แล้ว ธนาคารคิดดอกเบี้ยตามชั้นลูกค้าเดิมในระหว่างที่อยู่ในโครงการพักชำระหนี้จะไม่มีสิทธิกู้เงิน เว้นแต่ออกจากโครงการทั้งนี้จะต้องชำระดอกเบี้ยค้างชำระแล้วเสร็จ

3.2 ผู้ขอลดภาระหนี้

3.2.1 รัฐบาลชดเชยดอกเบี้ยให้อัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นระยะเวลา 3 ปี ดังนี้

ชั้นลูกค้า	การลดดอกเบี้ย	
B	11 %	เหลือ 8 %
A	10 %	เหลือ 7 %
AA	9 %	เหลือ 6 %
AAA	8 %	เหลือ 5 %

3.2.2 มีสิทธิได้รับเงินกู้เพิ่มพิเศษอีกในวงเงิน 30,000 บาท (ลูกค้าชั้น B ไม่ได้รับสิทธิ)

3.2.3 การออมเงินได้รับสิทธิดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มอีกร้อยละ 1 ต่อปีจากอัตราปกติเป็นระยะเวลา 3 ปี วงเงินฝากรายละไม่เกิน 50,000 บาท

3.2.4 มีสิทธิได้รับรางวัลทุนการศึกษาทุนละ 3,000 บาท หรือทุนประกันชีวิตและสุขภาพในวงเงินประกัน 100,000 บาท (ลูกค้าชั้น B ไม่ได้รับสิทธิ)

3.2.5 ได้รับเกียรติบัตรและบัตรเอกลักษณ์จาก ธ.ก.ส.

3.2.6 ได้รับสิทธิในการกู้เงินใช้จ่ายในการประกอบอาชีพระยะเวลาใดเวลาหนึ่งภายในวงเงินรวมไม่เกิน 100,000 บาท

3.2.7 ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพ

4. คุณสมบัติของเกษตรกรที่สามารถเข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการฯ จะต้องมีความสมบัติ ดังนี้

4.1 ต้องเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ก่อนวันที่ 1 เมษายน 2544

4.2 มีหนี้เงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท

4.3 เป็นหนี้ที่เป็นภาระหนักและไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากเหตุอัน

สุจริตจำเป็น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐริยา เกียรติไพบูลย์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร : ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรที่เป็นลูกค้ายุทธศาสตร์เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเกษตรกรลูกค้ายุทธศาสตร์เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 สมรสแล้วโดยส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักและรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง มีระดับรายได้ระหว่าง 5,000-15,000 บาท มีอายุเป็นลูกค้าในช่วง 6-10 ปี และมีการกู้เงินจาก ธ.ก.ส. มากกว่าแหล่งอื่นๆเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าและไม่ต้องใช้หลักค้ำประกันในการกู้เงิน

ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี จำกัด : กรณีศึกษาสมาชิกที่มีสถานที่ทำงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี จำกัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 36-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ มีระดับรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน มีบุตร 3 คน และศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ มีอายุการเป็นสมาชิก 1-5 ปี โดยสาเหตุของการเข้าเป็นสมาชิกคือมีความศรัทธาในระบบสหกรณ์เป็นส่วนใหญ่

ปรีชา แฮรี่ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส ในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่ามีการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขนาดฟาร์มและรายได้ในฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า หมายความว่าเกษตรกรที่นำเงินกู้มาใช้ผิดวัตถุประสงค์จะมีการชำระคืนไม่ได้ ถ้าเกษตรกรมีฟาร์มขนาดใหญ่และรายได้ในฟาร์มสูงจะมีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ ปัญหาของลูกค้าคือปัญหาแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรไม่มีตลาดรองรับผลผลิตและระบบการผลิตพืชและสัตว์ไม่ชัดเจน

อาลีนา อาดัม (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางการพัฒนาให้สินเชื่อของธนาคารในเขตพื้นที่ยากจน : ศึกษากรณีกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอำเภอเมือง สาขาบุรีรัมย์ พบว่าหัวหน้ากลุ่มมีบทบาทสำคัญต่อกลุ่มในการกำหนดระเบียบให้สมาชิกต้องชำระหนี้ตรงตามกำหนดและในส่วนของสมาชิกกลุ่มมีการให้ความช่วยเหลือกัน ในการยืมเงินเพื่อชำระหนี้รวมทั้งมีการรับผิดชอบต่อสัญญาเงินกู้ของตนเองด้วยจึงพยายามชำระหนี้ให้ตรงตามกำหนดไม่ว่าจะใช้วิธีชำระคืนเงินกู้ด้วยการใช้เงินจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร เงินที่บุตรส่งมาให้ เงินยืมจากพ่อค้า/ร้านค้าในท้องถิ่นและเงินกู้จาก ธ.ก.ส. งวดใหม่เพื่อชำระหนี้คืน

กัลยา ไทวิเศษฐิษฐ์ (2535 : คัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมอำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี พบว่าเกษตรกรมีหนี้สินถึงกำหนดชำระตามโครงการเฉลี่ย 24,393 บาท แต่ชำระคืนได้เพียง 10,805 บาท หรือร้อยละ 44.30 ทั้งนี้เพราะว่าเกษตรกรใช้รายได้บางส่วนไปในการบริโภคและชำระหนี้สินอื่นๆด้วยผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนการชำระคืนได้แก่ รายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนมและรายได้สุทธิจากการเกษตรอื่นๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนได้แก่การใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

จันทร์ศรี สมวิลาศ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการชำระหนี้สินเชื่อการเกษตร ได้แก่ ปริมาณหนี้สินในระบบ สหกรณ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระคืนสินเชื่อทางการเกษตร หมายถึงสมาชิกของสหกรณ์ที่มีหนี้ต่อสหกรณ์มากจะชำระหนี้คืนสหกรณ์ได้น้อย

สุพรรณ ดวงจันทร์ (2543 : คัดย่อ) ศึกษาหนี้มีปัญหาของสินเชื่อกรุงไทยธนวิทย์ กรณีศึกษาลูกหนี้สินเชื่อกรุงไทยธนวิทย์ ของธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาฝางจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าลูกหนี้ที่เป็นหนี้เสียเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุระหว่าง 30-39 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้วและประกอบอาชีพข้าราชการครู มีรายได้เฉลี่ย 9,259.50 บาทมีอายุการทำงานเฉลี่ย 14.2 ปี ลูกหนี้ที่มีระดับรายได้ต่ำจะมีหนี้เสียต่ำ ในทำนองเดียวกันลูกหนี้ที่รายได้มากจะมีหนี้เสียมาก ลูกหนี้ที่มีอายุน้อยจะมีหนี้เสียต่ำและลูกหนี้ที่มีอายุมากจะมีหนี้เสียมาก ลูกหนี้ที่มีคู่สมรส

ที่มีรายได้น้อยจะมีหนี้เสียน้อยและลูกหนี้ที่มีคู่สมรสที่มีรายได้น้อยก็จะมีหนี้เสียมาก และลูกหนี้มีอายุการทำงานมากจะมีหนี้เสียมาก

ธงชัย อมฤตธรรม (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเชียงใหม่ พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนี้สืบค้างชำระเนื่องจากสินเชื่อเพื่อการเกษตรมีความเสี่ยงโดยมีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ประสิทธิภาพการผลิตต่อไร่ต่ำ การประกอบกรรมขนาดเล็กและปัญหาของลงมาได้แก่ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการดำเนินงานและปัญหาความไม่แน่นอนในนโยบายของรัฐบาลตามลำดับ

สุรพล ไหลมี (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับเงินกู้ประจำ : กรณีศึกษาธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขากันต๊อนสุเทพ เชียงใหม่ พบว่ากลุ่มลูกหนี้ที่มีปัญหาการค้างชำระดอกเบี้ยส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี กลุ่มลูกหนี้ ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการส่วนตัว เป็นผู้มีรายได้อยู่ในระดับ 10,000-30,000 บาท และส่วนใหญ่ได้รับสินเชื่อเงินกู้ประจำ เพื่อที่อยู่อาศัย และได้รับเงินกู้ไม่เกิน 500,000 บาท

จรรยาพร กมล (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ค้ำของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหอยสะเก็ด จำกัด อำเภอหอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ค้ำของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหอยสะเก็ด จำกัด ปรากฏว่าหนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ค้ำสูงสุด รองลงมาได้แก่ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและรายได้ของครัวเรือนตามลำดับ

เยาวเรศ ทับพันธุ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยกำหนดแหล่งเงินกู้และระดับการกู้ยืมของครัวเรือนชนบท พบว่าจากการเปรียบเทียบรายได้ สินทรัพย์และขนาดของที่ดินในครอบครัว พบว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีการกู้จากแหล่งสินเชื่อในระบบมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าระดับรายได้หรือสินทรัพย์ต่างสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีกู้จากแหล่งสินเชื่อในระบบใดเลย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling Procedure)

ประชากร (Population)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ตำบลนันทานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแยกตามความประสงค์ในการเข้าร่วมโครงการทั้งหมด

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพื่อขอพักชำระหนี้จำนวน 366 ราย
2. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพื่อขอลดภาระหนี้จำนวน 255 ราย

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่มในการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง 25% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 156 ราย จากประชากรทั้งสิ้น 621 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโครงการพักชำระหนี้ 92 ราย จากประชากร 366 ราย กลุ่มตัวอย่างจากโครงการลดภาระหนี้ 64 ราย จากประชากร 255 ราย และได้กำหนดสัดส่วนขนาดตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 1 ขนาดตัวอย่าง

ตำบล	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง
1. บ้านสุขสำราญ	28	7	5	2
2. นนงชนุน	18	6	41	8
3. โคกว่าน	42	9	13	3
4. ไทยเจริญ	29	6	52	10
5. บ้านโคกไม้แดง	41	10	14	5
6. น้อยพัฒนา	7	6	12	4
7. โคกสง่า	49	12	10	3
8. นนงด้อย	4	2	5	1
9. สุขสำราญ 2	26	7	18	7
10. โคกว่านพัฒนา	19	7	19	4
11. น้อยสามัคคี	16	6	1	1
12. เนินสะอาด	52	11	29	9
13. ชับปะดู่	15	3	36	7
รวม	366	92	255	64

ซึ่งใช้แนวทางในการคำนวณเปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่างเสนอโดยจักร ชำของ ดังนี้

จำนวนประชากร	เปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง
<50	80%
50-99	>50% แต่ <80%
100-999	25%
1,000-9,999	10%
>10,000	1%

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2528

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Research Instruments and Pre-Test)

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 2 ข้อมูลการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ และรวบรวมข้อมูลทั้งหมดพร้อมที่จะวิเคราะห์ต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Method of Analysis)

นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติในการคำนวณวิเคราะห์ดังนี้

1. สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ร้อยละ} = X \times \frac{100}{N}$$

กำหนดให้ X = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นการรวบรวมข้อมูลแต่ละชุดของสมาชิกเกษตรกรทั้งหมด และนำมาหารด้วยจำนวนของสมาชิกเกษตรกรที่ได้รับจากการศึกษา ซึ่งค่านี้ทำให้ทราบถึงค่าเฉลี่ยหรือหาค่ากลางของข้อมูลแต่ละชุด

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{N}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดให้ $X =$ ค่าเฉลี่ย

$X_i =$ ค่าของตัวอย่างแต่ละตัวอย่าง

$N =$ จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

$l = 1, 2, 3, \dots, n$

ระยะเวลาที่ทำการศึกษา (Local and Duration of the Study)

ระยะเวลาในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้เวลาทั้งสิ้น 7 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2546 ถึงเดือน พฤษภาคม 2547

ตารางที่ 2 แสดงระยะเวลาการดำเนินงานตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ลำดับที่	การดำเนินงาน	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
1	ศึกษาเขียนโครงร่าง	←→						
2	เสนอโครงร่าง			←→				
3	เก็บรวบรวมข้อมูล				←→			
4	วิเคราะห์ข้อมูล					←→		
5	ตรวจสอบ,ปรับปรุง						←→	
6	สอบปัญหาพิเศษ						←→	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Findings and Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตำบลหูก่านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ (ตารางที่ 3)

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ในตำบลหูก่านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตร รายได้ในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว) รายจ่ายในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว) หนี้สินทั้งหมด ต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. การชำระเงินกู้

เพศ

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 78.85 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 21.15

อายุ

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมากที่สุดคือร้อยละ 44.23 อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 41.67 อยู่ในช่วงอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 14.10 อยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 40 ปีตามลำดับ อายุสูงสุดของเกษตรกรคือ 65 ปี อายุต่ำสุดของเกษตรกรคือ 36 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยคือ 50.06 ปี

ระดับการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 จบการศึกษาในระดับ ประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 รองลงมาร้อยละ 17.31 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 16.02 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

สถานภาพการสมรส

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 80.77 สมรสแล้ว รองลงมาร้อยละ 19.23 เป็นหม้ายเนื่องจากสามี - ภรรยาเสียชีวิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 46.15 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 4 คน รองลงมาร้อยละ 22.44 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3 คน ร้อยละ 16.03 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน ร้อยละ 9.61 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 1 – 2 คน และร้อยละ 5.77 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คนขึ้นไปตามลำดับ จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 7 คน ต่ำสุด 1 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน

อาชีพหลัก

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนาข้าว

อาชีพรอง

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 67.31 ประกอบอาชีพรอง คือ ทำไร่ เช่น ปลูกกล้วย มันสำปะหลัง เป็นต้น รองลงมาร้อยละ 20.51 ประกอบอาชีพรอง คือ ทำสวนผลไม้และสวนผัก ร้อยละ 10.26 ประกอบอาชีพรอง คือ เลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 1.92 ประกอบอาชีพรอง คือ ประมงตามลำดับ

การถือครองที่ดิน

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 96.80 คือเกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 1.92 กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินเป็นของญาติพี่น้อง และร้อยละ 1.28 คือผู้ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเลยต้องเช่าผู้อื่นทั้งหมด

การใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตร

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 38.47 ใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรอยู่ในช่วง 36 – 55 ไร่ รองลงมาร้อยละ 32.05 ใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรอยู่ในช่วง 10 – 35 ไร่ ร้อยละ 21.79 ใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรอยู่ในช่วง 56 – 75 ไร่ และร้อยละ 7.69 ใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรอยู่ในช่วง 76 – 95 ไร่ตามลำดับ การใช้ที่ดินผลิตทางการเกษตรสูงสุด 93 ไร่ การใช้ที่ดินผลิตทางการเกษตรต่ำสุด 10 ไร่ โดยมีการใช้ที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ย 43.33 ไร่

รายได้ในรอบปี 2546

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 42.95 มีรายได้อยู่ในช่วง 20,001 - 30,000 บาท รองลงมาร้อยละ 28.85 มีรายได้ในช่วง 30,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 15.38 มีรายได้ในช่วง 10,000 - 20,000 บาท ร้อยละ 10.90 มีรายได้ในช่วง 40,001 - 50,000 บาท และร้อยละ 1.92 มีรายได้ในช่วง 50,001 - 60,000 บาทตามลำดับ เกษตรกรมีรายได้ในรอบปี 2546 สูงสุด คือ 53,000 บาท เกษตรกรมีรายได้ในรอบปี 2546 ต่ำสุด คือ 15,000 บาท โดยมีรายได้ในรอบปี 2546 เฉลี่ย คือ 25,340.54 บาท

รายจ่ายในรอบปี 2546

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 48.08 มีรายจ่ายอยู่ในช่วง 35,001 - 45,000 บาท รองลงมาร้อยละ 34.00 มีรายจ่ายอยู่ในช่วง 25,001 - 35,000 บาท ร้อยละ 12.80 มีรายจ่ายอยู่ในช่วง 15,000 - 25,000 บาท และร้อยละ 5.12 มีรายจ่ายอยู่ในช่วง 45,001 - 55,000 บาท เกษตรกรมีรายจ่ายในรอบปี 2546 สูงสุด คือ 55,000 บาท เกษตรกรมีรายจ่ายในรอบปี 2546 ต่ำสุด คือ 20,000 บาท โดยมีรายจ่ายในรอบปี 2546 เฉลี่ย คือ 35,074.52 บาท

หนี้สินทั้งหมด

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 37.82 มีหนี้สินทั้งหมดอยู่ในช่วง 75,001 - 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 30.13 มีหนี้สินทั้งหมดอยู่ในช่วง 50,001 - 75,000 บาท ร้อยละ 12.82 มีหนี้สินทั้งหมดอยู่ในช่วง 125,001 - 150,000 บาท ร้อยละ 10.90 มีหนี้สินทั้งหมดอยู่ในช่วง 25,000 - 50,000 บาท และร้อยละ 8.33 มีหนี้สินทั้งหมดอยู่ในช่วง 100,001 - 125,000 บาท เกษตรกรมีหนี้สินทั้งหมดสูงสุด คือ 150,000 บาท เกษตรกรมีหนี้สินทั้งหมดต่ำสุด คือ 25,000 บาท โดยมีหนี้สินทั้งหมดเฉลี่ย คือ 73,860.36 บาท

ต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส.

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 53.85 มีต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. อยู่ในช่วง 75,001 - 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 44.87 มีต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. อยู่ในช่วง 50,001 - 75,000 บาท และร้อยละ 1.28 มีต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. อยู่ในช่วง 25,000 - 50,000 บาท เกษตรกรมีต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. สูงสุด คือ 100,000 บาท เกษตรกรมีต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. ต่ำสุด คือ 25,000 บาท โดยมีต้นเงินคงเป็นหนี้เฉลี่ย คือ 78,006.47 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การชำระเงินกู้

หลักประกันในการกู้เงิน

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 59.62 ใช้กลุ่มค้ำประกันเป็นหลักประกันในการกู้เงิน และร้อยละ 40.38 ใช้หลักทรัพย์เป็นหลักประกันในการกู้เงิน

ปัญหาการชำระคืนเงินกู้

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 78.21 มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้ และร้อยละ 21.79 ไม่มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้

กรณีมีปัญหาการชำระคืนเงินกู้ท่านจะแก้ไขอย่างไร

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 86.54 จะขอผ่อนผันกับธ.ก.ส. รองลงมาร้อยละ 7.69 กู้จากเอกชนมาชำระ และร้อยละ 5.77 กู้จากญาติพี่น้องมาชำระตามลำดับ

ตารางที่ 3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตำบลนุททานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N =156)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	123	78.85
หญิง	33	21.15
อายุ (ปี)		
ไม่เกิน 40 ปี	22	14.10
41-50 ปี	65	41.67
ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	69	44.23
อายุสูงสุด 65 ปี		
อายุต่ำสุด 36 ปี		
อายุเฉลี่ย 50.06 ปี		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	27	17.31
ศึกษา ป.1-ป.4	104	66.67
ศึกษา ป.5-ป.6	25	16.02
ศึกษาระดับมัธยมศึกษา	0	0
อื่นๆ	0	0
สถานภาพสมรส		
โสด	0	0
แต่งงาน	126	80.77
หย่าร้าง	0	0
หม้าย	30	19.23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 156)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)		
1-2 คน	15	9.61
3 คน	35	22.44
4 คน	72	46.15
5 คน	25	16.03
มากกว่า 5 คนขึ้นไป	9	5.77
จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 7 คน		
จำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 1 คน		
จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน		
อาชีพหลัก		
ทำนาข้าว	156	100
ทำไร่	0	0
ทำสวนยางพารา	0	0
เลี้ยงสัตว์	0	0
อื่น ๆ	0	0
อาชีพรอง		
ทำสวนผลไม้/สวนผัก	35	20.51
ประมง	3	1.92
ทำไร่	105	67.31
ทำสวนยางพารา	0	0
เลี้ยงสัตว์	16	10.26
อื่น ๆ	0	0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 156)	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเอง	151	96.80
เช่าผู้อื่น	2	1.28
ของญาติพี่น้อง	3	1.92
อื่นๆ	0	0
การใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตร (ไร่)		
10 - 35	50	32.05
36 - 35	60	38.47
56 - 75	34	21.79
76 - 95	12	7.69
การใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรสูงสุด	93 ไร่	
การใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรต่ำสุด	10 ไร่	
การใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรเฉลี่ย	43.33 ไร่	
รายได้ในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)		
10,000 - 20,000 บาท	24	15.38
20,000 - 30,000 บาท	67	42.95
30,001 - 40,000 บาท	45	28.85
40,001 - 50,000 บาท	17	10.90
50,001 - 60,000 บาท	3	1.92
รายได้ในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)สูงสุด	53,000 บาท	
รายได้ในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)ต่ำสุด	15,000 บาท	
รายได้ในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)เฉลี่ย	25,340.54 บาท	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 156)	ร้อยละ
รายจ่ายในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)		
15,000 - 25,000 บาท	20	12.80
25,001 - 35,000 บาท	53	34.00
35,001 - 45,000 บาท	75	48.08
45,001 - 55,000 บาท	8	5.12
รายจ่ายในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)สูงสุด 55,000 บาท		
รายจ่ายในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)ต่ำสุด 20,000 บาท		
รายจ่ายในรอบปี 2546 (บาท/ปี/ครอบครัว)เฉลี่ย 35,074.52 บาท		
หนี้สินทั้งหมด		
25,000 - 50,000 บาท	17	10.90
50,001 - 75,000 บาท	47	30.13
75,001 - 100,000 บาท	59	37.82
100,001 - 125,000 บาท	18	8.33
125,001 - 150,000 บาท	20	12.82
หนี้สินทั้งหมดสูงสุด 150,000 บาท		
หนี้สินทั้งหมดต่ำสุด 25,000 บาท		
หนี้สินทั้งหมดเฉลี่ย 73,860.36 บาท		
ต้นเงินคงเป็นหนี้		
25,000 - 50,000 บาท	2	1.28
50,001 - 75,000 บาท	70	44.87
75,001 - 100,000 บาท	84	53.85
ต้นเงินคงเป็นหนี้สูงสุด 100,000 บาท		
ต้นเงินคงเป็นหนี้ต่ำสุด 25,000 บาท		
ต้นเงินคงเป็นหนี้เฉลี่ย 78,006.47 บาท		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 156)	ร้อยละ
การชำระเงินกู้		
หลักประกันในการกู้เงิน		
หลักทรัพย์	63	40.38
กลุ่มค้ำประกัน	93	59.62
อื่น ๆ	0	0
ปัญหาการชำระคืนเงินกู้		
มีปัญหา	122	78.21
ไม่มีปัญหา	34	21.79
กรณีมีปัญหาการชำระคืนเงินกู้จะแก้ไขอย่างไร		
ขอผ่อนผันกับ ธ.ก.ส.	135	86.54
กู้จากญาติพี่น้องมาชำระ	9	5.77
กู้จากเอกชนมาชำระ	12	7.69
กู้จากแหล่งอื่น	0	0

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร (ตารางที่ 4)

ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มากที่สุด คือ การที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.71 รองลงมาคือ จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 4.48 การระบาดของศัตรูพืช มีค่าเฉลี่ย 4.41 รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวต่อปี มีค่าเฉลี่ย 4.30 สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.23 จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้และภัยธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.22 ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย 4.21 จำนวนที่ดินที่ถือครอง มีค่าเฉลี่ย 4.18 จำนวนสมาชิกในครอบครัวและปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 4.13 ผลผลิตราคาตกต่ำ มีค่าเฉลี่ย 3.92 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี มีค่าเฉลี่ย 3.91 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.45 เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน

ปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 1 ปัจจัย ได้แก่ การที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา ปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 12 ปัจจัย ได้แก่ จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว การระบาคของศัตรูพืช รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวต่อปี สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ ภัยธรรมชาติ ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย จำนวนที่ดินที่ถือครอง จำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ ผลผลิตราคาตกต่ำ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี และปัจจัยจูงใจในระดับปานกลางมี 1 ปัจจัย ได้แก่ เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน

ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจหรือเหตุผลสำคัญในการเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้มากที่สุดคือ ผลผลิตราคาตกต่ำ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.81 การไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา มีค่าเฉลี่ย 4.72 สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.68 ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 4.64 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี มีค่าเฉลี่ย 4.62 จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 4.57 ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย และปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 4.39 รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 4.31 จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ มีค่าเฉลี่ย 4.27 การระบาคของศัตรูพืช เช่น แมลง หนู หอยเชอรี่ มีค่าเฉลี่ย 4.19 จำนวนที่ดินที่ถือครอง มีค่าเฉลี่ย 4.14 เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน มีค่าเฉลี่ย 3.98 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.95 จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว

ปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 8 ปัจจัย ได้แก่ ผลผลิตราคาตกต่ำ การไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย ปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ และปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 6 ปัจจัย ได้แก่ รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ การระบาคของศัตรูพืช เช่น แมลง หนู หอยเชอรี่ จำนวนที่ดินที่ถือครอง เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร

ปัจจัยเชิงใจ	ระดับในการเข้าร่วมโครงการ													
	โครงการพักชำระหนี้							โครงการลดภาระหนี้						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	เฉลี่ย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	เฉลี่ย
(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	92		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	64		
1. ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา	65	27	0	0	0	92	4.71	50	10	4	0	0	64	4.72
2. จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว	53	30	9	0	0	92	4.48	42	7	5	0	0	64	3.95
3. จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้.ก.ส.	40	32	20	0	0	92	4.22	38	12	8	5	1	64	4.27
4. เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน	15	25	30	20	12	92	3.45	30	15	10	6	3	64	3.98
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	40	32	12	8	0	92	4.13	45	12	6	1	0	64	4.57
6. จำนวนที่ดินที่ถือครอง	45	27	16	4	0	92	4.18	32	16	11	3	2	64	4.14
7. สิทธิประโยชน์ของเกษตรกร														
ผู้เข้าร่วมโครงการ	52	20	12	5	3	92	4.23	48	12	4	0	0	64	4.68
8. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/ปี	38	24	18	8	4	92	3.91	43	18	3	0	0	64	4.62
9. รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว/ปี	41	38	13	0	0	92	4.30	32	20	12	0	0	64	4.31
10. ต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย	50	20	15	5	2	92	4.21	40	18	6	0	0	64	4.39

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยจูงใจ	ระดับในการเข้าร่วมโครงการ													
	โครงการพักชำระหนี้							โครงการลดภาระหนี้						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	เฉลี่ย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	เฉลี่ย
(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	92		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	64		
11. ปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เช่น														
น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ	46	22	16	6	2	92	4.13	36	22	3	2	0	64	4.39
12. ผลผลิตราคาตกต่ำ	36	28	17	7	4	92	3.92	52	12	0	0	0	64	4.81
13. การระบาดของศัตรูพืช														
เช่น แมลง หนอน หอยเชอร์รี่	52	28	10	2	0	92	4.41	34	15	10	3	2	64	4.19
14. ภัยธรรมชาติ เช่น														
น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ	54	18	10	6	4	92	4.22	49	11	4	0	0	64	4.64

หมายเหตุ : ตารางที่ 4 ใช้เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ย

- 1.00 – 1.50 หมายถึง ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการน้อยที่สุด
- 1.51 – 2.50 หมายถึง ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการน้อย
- 2.51 – 3.50 หมายถึง ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการปานกลาง
- 3.51 – 4.50 หมายถึง ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการมาก
- 4.51 – 5.00 หมายถึง ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการโดยพบว่าสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร 4 คน จะเข้าร่วมโครงการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐริยา เกียรติไพบูลย์ (2541 : บทคัดย่อ) คือสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์ต่อการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะมีจำนวน 4 – 6 คน จำนวนหนี้สินทั้งหมดของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกรมีผลต่อการเข้าร่วมโครงการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ กมล (2535 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าหนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนสูงสุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

สรุปผลการวิจัย (Conclusions)

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ตำบลนุททานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจของเกษตรกรในการพักชำระหนี้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจของเกษตรกรในการลดภาระหนี้

ผู้ให้ข้อมูลเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ตำบลนุททานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ตารางเลขสุ่มในการสุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่าง 25 เปอร์เซนต์ ได้กลุ่มตัวอย่าง 92 ราย จากจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 366 ราย และกลุ่มตัวอย่าง 64 ราย เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ 255 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ ทำการรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในช่วง เดือน พฤศจิกายน 2546 – พฤษภาคม 2547

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ตำบลนุททานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป การศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 เกษตรกรส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ 4 คน ประกอบอาชีพหลักในการทำนาข้าว และส่วนใหญ่จะทำไร่เป็นอาชีพรอง มีที่ดินเป็นของตนเองส่วนใหญ่ ใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตร 36 – 55 ไร่ มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อปี 20,001 – 30,000 บาท มีรายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ยต่อปี 35,001 – 45,000 บาท มีหนี้สินทั้งหมดอยู่ระหว่าง 75,001 – 100,000 บาท การชำระเงินกู้เกษตรกรส่วนใหญ่จะให้กลุ่มคำประกันในการกู้เงิน ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในการชำระคืนเงินกู้และกรณีที่มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้เกษตรกรจะขอผ่อนผันกับธ.ส.ก.

ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร ตำบลนุททานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้โดยมีปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ (1) การไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา (2) จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มี

ต่อครอบครัว (3) การระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลง หนู หอยเชอรี่ ฯลฯ (4) รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวต่อปี (5) สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ (6) จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ และภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ (7) ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย (8) จำนวนที่ดินที่ถือครอง (9) จำนวนสมาชิกในครอบครัวและปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ (10) ผลผลิตราคาตกต่ำ (11) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี และ (12) เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน โดยพบว่าปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 1 ปัจจัย ได้แก่ การที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา ปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 12 ปัจจัย ได้แก่ จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว การระบาดของศัตรูพืช รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวต่อปี สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ ภัยธรรมชาติ ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย จำนวนที่ดินที่ถือครอง จำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ ผลผลิตราคาตกต่ำ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี และปัจจัยจูงใจในระดับปานกลางมี 1 ปัจจัย ได้แก่ เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ โดยมีปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการลดภาระเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ (1) ผลผลิตราคาตกต่ำ (2) การไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา (3) สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ (4) ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ (5) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี (6) จำนวนสมาชิกในครอบครัว (7) ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย และปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ (8) รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว (9) จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ (10) การระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลง หนู หอยเชอรี่ ฯลฯ (11) จำนวนที่ดินที่ถือครอง (12) เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน และ (13) จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว โดยพบว่าปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 8 ปัจจัย ได้แก่ ผลผลิตราคาตกต่ำ การไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวต่อปี จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย ปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ และปัจจัยจูงใจในระดับมากที่สุดมี 6 ปัจจัย ได้แก่ รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ การระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลง หนู หอยเชอรี่ จำนวนที่ดินที่ถือครอง เพื่อนญาติพี่น้องชักชวน จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ที่เลือกประเภทลดภาระหนี้บางส่วนมีความคิดเห็นว่าหากเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ทำให้ตนเองเป็นลูกค้ำที่มีประวัติการชำระหนี้ไม่ดี แสดงว่าเกษตรกรยังไม่เข้าใจเรื่องนโยบายการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ สมควรที่รัฐบาลและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะมีการประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจถึงโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

2. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในตำบลนุทานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์จะประกอบอาชีพทำนาข้าวเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมคือทำไร่ ซึ่งจะมีรายได้จากการทำนาข้าวและทำไร่เป็นช่วง ๆ หากไม่มีการสะสมหรือฝากเงินไว้กับธนาคาร เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ก็จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ ธ.ก.ส. ควรที่จะประชาสัมพันธ์และแนะนำชี้แจงให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้ทราบและทยอยฝากเงินไว้กับ ธ.ก.ส. เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ เกษตรกรก็จะสามารถถอนเงินฝากชำระหนี้ได้

3. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นโครงการที่รัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมถึงเกษตรกรอื่น ๆ ซึ่งยังประสบกับปัญหาความยากจน ต้องกู้เงินนอกระบบในอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาก รัฐบาลควรมีนโยบายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ยังคงกู้เงินนอกระบบให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาถึงปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตำบลนุทานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ การศึกษาในครั้งต่อไปผู้สนใจควรจะทำการศึกษาประเมินผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยว่าหลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือไม่เพียงใดและมีแนวโน้มเป็นอย่างไร และควรที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพื่อสามารถนำไปเพื่อพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2528. การคำนวณเปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

กัลยา ไตวิศิษฐ์ชัย. 2535. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้า ธ.ก.ส. ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จันทร์ศรี สมวิลาศ. 2536. ปัจจัยที่มีผลต่อการจำศีนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ. 2541. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี จำกัด : กรณีศึกษาสมาชิกที่มีสถานที่ทำงานในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. งานวิจัยปริญาตรี ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ชัยวัฒน์ ศรีสันติรัตน์. 2545. นโยบายพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย. วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท. มกราคม-มีนาคม 2545, 85

ณัฐริยา เกียรติไพบูลย์. 2541. ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่เป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. งานวิจัยปริญาตรี ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ดารณี พทุทธิบูลย์. 2535. การจัดการสินเชื่อ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประชาชน

ธงชัย อมฤตธรรม. 2539. การบริหารสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานจังหวัดสงขลา. 2544. โครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล. (เอกสารโรเนียว)

"นิตรนาม" 2544. การพักชำระหนี้เกษตรกร. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<http://www.google.co.th>.

"นิตรนาม" 2547. แนวคิดทางจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<http://www.google.co.th>.

"นิตรนาม" 2547. สิทธิทรัพย์สินและทุน. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :<http://www.google.co.th>.

ปรีชา แอร์. 2539. ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เยาวเรศ ทับพันธุ์. 2539. ปัจจัยกำหนดแหล่งเงินกู้และระดับการกู้ยืมของครัวเรือนชนบท. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วันขึ้น สงสมาร. 2530. แรงจูงใจในการบริหาร. เอกสารประกอบรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. คณะพยาบาลศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุพรรณ ดวงจันทร์. 2543. หนี้มีปัญหของสินเชื่อกรุงเทพธนวิภู : กรณีศึกษาลูกหนี้สินเชื่อกรุงเทพธนวิภูของธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาปางจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรพล ไหลมี. 2542. **ปัจจัยที่ทำให้เกิดดอกเบ็ญค่างรับเงินกู้ประจำ : กรณีศึกษานาครา
กรุงไทย จำกัด สาขานนทบุรี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะ
เกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

อัศศภาคย์ อินทร์จันทร์. 2543. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้า
ร่วมโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตข้าราชการในจังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์รัฐประศาสน
ศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขล
นครินทร์.**

อรวรรณ กมล. 2535. **วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพักชำระหนี้ดินของ
สมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอกสะเกิด จำกัด อำเภอดอกสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

อาลีนา อาดำม. 2539. **แนวทางการพัฒนาการให้สินเชื่อของธนาคารในเขตพื้นที่ยากจน
ศึกษากรณีกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (พัฒนาชุมชน)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง.. ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของ
เกษตรกรรายย่อย ตำบลนุทานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลนุทานบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระ
หนี้ของเกษตรกรรายย่อย

1. เพศ
( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา
( ) ไม่ได้รับการศึกษา
( ) ศึกษา ป.1 – ป.4
( ) ศึกษา ป.5 – ป.6
( ) ศึกษาระดับมัธยมศึกษา
( ) อื่น ๆ ระบุ.....
4. สถานภาพการสมรส
( ) โสด ( ) แต่งงาน
( ) หย่าร้าง ( ) หม้าย (ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต)
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน
6. อาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ.....
อาชีพรองของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ.....

7. การถือครองที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) เป็นของตนเอง จำนวน.....ไร่
  - ( ) เช่าผู้อื่น จำนวน.....ไร่
  - ( ) ของญาติพี่น้อง จำนวน.....ไร่
  - ( ) อื่น ๆ ระบุ จำนวน.....ไร่
8. ท่านใช้ที่ดินในการผลิตทางการเกษตร จำนวน.....ไร่
9. รายได้จำนวนบาท/ปี/ครอบครัว.....บาท
10. รายจ่ายจำนวนบาท/ปี/ครอบครัว.....บาท
11. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินทั้งหมด.....บาท
12. ปัจจุบันท่านมีต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส. เป็นจำนวน.....บาท
13. การชำระเงินกู้
- 13.1 หลักประกันในการกู้เงินของท่านคือ
- ( ) หลักทรัพย์
  - ( ) กลุ่มค้ำประกัน
  - ( ) อื่น ๆ ระบุ.....
- 13.2 ท่านมีปัญหาการชำระคืนเงินกู้หรือไม่
- ( ) มีปัญหา
  - ( ) ไม่มีปัญหา
- 13.3 กรณีมีปัญหาการชำระคืนเงินกู้ท่านจะแก้ไขอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ขอผ่อนผันกับ ธ.ก.ส.
  - ( ) กู้จากญาติพี่น้องมาชำระ
  - ( ) กู้จากเอกชนมาชำระ
  - ( ) กู้จากแหล่งอื่นระบุ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร

15. ท่านเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ (แล้วโปรดตอบรายละเอียดของโครงการที่ท่านเข้าร่วม)

ปัจจัยจริงใจ	เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการ									
	โครงการพักชำระหนี้					โครงการลดภาระหนี้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา										
2. จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อครอบครัว										
3. จำนวนต้นเงินคงเป็นหนี้ ธ.ก.ส.										
4. เพื่อน /ญาติพี่น้องชักชวน										
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว										
6. จำนวนที่ดินที่ถือครอง										
7. สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ										
8. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว / ปี										
9. รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว / ปี										
10. ต้องการเก็บเงินไว้ใช้จ่าย										
11. ปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าแรง สารเคมี ฯลฯ										
12. ผลผลิตราคาตกต่ำ										
13. การระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลง หนอน หอยเชอรี่										
14. ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฯลฯ										

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

15. ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

.....

16. ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้